

دفتر امور اقتصادی

خبرنامه علمی-تحلیلی

سال چهارم، شماره ۵، بهمن و اسفند ۱۴۰۳

- ۳..... یادداشت تحلیلی: استفاده از بیمه کشاورزی به عنوان ابزار مدیریت ریسک
- ۵..... یافته قابل ترویج: اقدامات اقلیمی مقابله ای در حوزه زراعت برنج
- ۷..... مفاهیم اقتصادی و اجتماعی: زنجیره ارزش کشاورزی (Agricultural Value Chain)
- ۹..... مقاله ، Indigenous knowledge about climate change and sustainability of nomadic livelihoods: understanding adaptability coping strategies
- ۱۰..... خلاصه مقاله ، اثربخشی راهبردهای انطباقی بر امنیت غذایی خانوارهای روستایی در حوضه آبریز بختگان و طشک: کاربرد رویکرد تطبیق نمرات تمایل (PSM)
- ۱۱..... خلاصه مقاله ، ارزیابی اقتصادی تولید آلوئه ورا در شرایط گلخانه در استان کرمان
- ۱۲..... معرفی کتاب : چرا بهره‌وری در بخش کشاورزی پایین است؟ مراحل گذار اقتصادی سیاسی کشاورزی در کشورهای در حال توسعه
- ۱۳..... معرفی کتاب : مدیریت و رهبری کسب و کار مزرعه (پرو-فارم)
- ۱۵..... گزارش : گزارش جلسات کارشناسی کمیته علمی- فنی اقتصاد و مدیریت سازمان تات (دفتر امور اقتصادی)
- ۱۶..... گزارش : برگزاری چهاردهمین همایش ملی نخبگان با شعار «نخبگان، حکمرانی دانش‌بنیان» در سالن اجلاس سران - تهران
- ۱۷..... گزارش : برنامه توانمندسازی و بالندگی دفتر امور اقتصادی از طریق آموزش‌های حضوری و ویناری
- ۱۸..... گزارش سفر مالزی آبان ۱۴۰۳
- ۱۹..... گزارش : بازدید گروه کارشناسی الگوی کشت ملی از منطقه جنوب کرمان
- ۲۰..... گزارش : بازدید گروه کارشناسی الگوی کشت ملی از استان بوشهر
- ۲۱..... گزارش : پروژه‌های مشارکت با بخش خصوصی (تا ۱۰ سال) مراکز تحقیقاتی

وزارت جهاد و آموزش و ترویج کشاورزی

سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی

دفتر امور اقتصادی

مدیر مسئول: علیرضا نیکویی

سر دبیر: صفت اله رحمانی

مدیر داخلی: علیرضا حمزه لوی

اعضای هیئت تحریریه (به ترتیب الفبا):

بهرز حسن پور

باقر حسین پور

ندا علیزاده

احمد محدث

مهرنوش میرزایی

علیرضا نیکویی

همکاران این شماره:

محمدرضا شیرزادی، حسین حیدری، فاطمه عسکری، بهروز

حسن پور، نوید کارگر ده بیدی، مهدیه ساعی، زهرا خشنودی فر،

نورمحمد آبیاری، منصوره حسنزاده نعیمی، آیدا الالدین وندی،

سمانه غزالی و مژگان شاعری

استفاده از بیمه کشاورزی به عنوان ابزار مدیریت ریسک

نویسنده: دکتر محمدرضا شیرزادی*

مقدمه:

۴. آمار بیمه کشاورزی در ایران:

طبق آمارهای منتشر شده توسط وزارت جهاد کشاورزی ایران، در سال زراعی ۱۳۹۹ - ۱۴۰۰، حدود ۲/۱ میلیون هکتار از اراضی زراعی کشور تحت پوشش بیمه کشاورزی قرار گرفته است. این رقم نسبت به سالهای قبل رشد قابل توجهی داشته است، اما همچنان کمتر از ۱۰ درصد از کل اراضی زراعی کشور را شامل می‌شود. (وزارت جهاد کشاورزی، ۲۰۲۱)

۵. چالش‌ها و موانع:

با وجود مزایای بیمه کشاورزی، چالش‌هایی نیز وجود دارد. بر اساس گزارشی از سازمان خواروبار جهانی یا فائو در سال ۲۰۱۹، یکی از بزرگ‌ترین موانع در کشورهای در حال توسعه، عدم آگاهی کشاورزان از مزایای بیمه و همچنین هزینه‌های بالای حق بیمه است (سازمان خواروبار جهانی، ۲۰۱۹). لزوم و اهمیت بیمه کشاورزی در زنجیره تأمین محصولات کشاورزی ایران:

۱. لزوم بیمه کشاورزی

۱.۱. محافظت از سرمایه‌گذاری

کشاورزی به عنوان یک فعالیت سرمایه‌بر، نیازمند سرمایه‌گذاری‌های کلان در زمینه‌های مختلف از جمله زمین، بذر، کود و تجهیزات است. بیمه کشاورزی با پوشش‌دهی به خسارات ناشی از بلایای طبیعی، آفات و بیماری‌ها، به کشاورزان کمک می‌کند تا سرمایه‌گذاری‌های خود را محافظت کنند.

۱.۲. کاهش ریسک

ریسک‌های موجود در کشاورزی می‌توانند منجر به خسارات جدی شوند. بیمه کشاورزی با ایجاد اطمینان خاطر برای کشاورزان، به کاهش ریسک‌های اقتصادی و اجتماعی کمک می‌کند و امکان برنامه‌ریزی بهتر را فراهم می‌آورد.

۱.۳. افزایش دسترسی به منابع مالی

بیمه‌نامه‌های معتبر می‌توانند به عنوان وثیقه برای دریافت وام‌های بانکی عمل کنند. این امر به کشاورزان کمک می‌کند تا منابع مالی لازم برای توسعه و گسترش فعالیت‌های خود را تأمین کنند.

بیمه کشاورزی به عنوان یک ابزار مهم برای مدیریت ریسک در بخش کشاورزی شناخته می‌شود. با توجه به نوسانات اقلیمی، بیماری‌ها و نوسانات بازار، بیمه کشاورزی می‌تواند به کشاورزان کمک کند تا در برابر خسارات محافظت شوند. در این مقاله، به بررسی آمار و ارقام مرتبط با بیمه کشاورزی در سطح جهانی و محلی خواهیم پرداخت و سپس به اجمال اهمیت آن در کشاورزی ایران را یادآور می‌شویم

۱. آمار جهانی:

طبق گزارش سازمان غذا و کشاورزی ملل متحد (FAO) در سال ۲۰۲۰، تنها حدود ۳۰ درصد از زمین‌های زراعی در سطح جهانی تحت پوشش بیمه کشاورزی قرار دارند. این رقم در کشورهای توسعه‌یافته بالاتر است، اما در کشورهای در حال توسعه، این رقم به طور قابل توجهی کمتر است (سازمان غذا و کشاورزی ملل متحد، ۲۰۲۰)

۲. بیمه کشاورزی در ایالات متحده:

در ایالات متحده، برنامه بیمه کشاورزی یکی از بزرگ‌ترین و جامع‌ترین برنامه‌های بیمه‌ای در جهان است. طبق گزارش وزارت کشاورزی ایالات متحده (USDA) در سال ۲۰۲۰، بیش از ۲/۱ میلیون کشاورز و دامدار از بیمه محصولات کشاورزی استفاده کرده‌اند و مجموع حق بیمه پرداختی به بیش از ۷/۴ میلیارد دلار رسید (وزارت کشاورزی ایالات متحده، ۲۰۲۰).

۳. تأثیرات مثبت بیمه کشاورزی:

تحقیقات نشان می‌دهد که بیمه کشاورزی می‌تواند به افزایش درآمد کشاورزان و کاهش فقر کمک کند. به عنوان مثال، مطالعه‌ای که توسط بانک جهانی انجام شده است، نشان می‌دهد که کشاورزانی که از بیمه محصولات استفاده می‌کنند، ۲۰ تا ۳۰ درصد بیشتر از کشاورزانی که بیمه ندارند، درآمد دارند (بانک جهانی، ۲۰۱۶)

۲. اهمیت بیمه کشاورزی در زنجیره تأمین:

۲.۱. بیمه در محل مزرعه

• پوشش‌دهی به خسارات: بیمه در محل مزرعه، خسارات ناشی از بلایای طبیعی، آفات و بیماری‌ها را پوشش می‌دهد و به کشاورزان این امکان را می‌دهد که بدون نگرانی از وقوع حوادث غیرمترقبه، به کشت و کار خود ادامه دهند.

• تحریک سرمایه‌گذاری: با کاهش ریسک، کشاورزان تمایل بیشتری به سرمایه‌گذاری در فناوری‌ها و روش‌های نوین کشاورزی پیدا می‌کنند.

۲.۲. بیمه حمل و نقل:

• حفاظت از محصولات: حمل و نقل محصولات از مزارع به بازارها یکی از مراحل حساس در زنجیره تأمین است. بیمه حمل و نقل می‌تواند خطرات ناشی از آسیب دیدن یا گم شدن محصولات را پوشش دهد.

• تسهیل تجارت: وجود بیمه حمل و نقل باعث افزایش اعتماد بین تجار و توزیع‌کنندگان می‌شود و تجارت را تسهیل می‌کند.

۲.۳. بیمه منابع انسانی

• حفاظت از نیروی کار: نیروی انسانی یکی از ارکان اصلی موفقیت در کشاورزی است. بیمه‌های مرتبط با نیروی کار (مانند بیمه درمان و حوادث) می‌توانند امنیت شغلی و شرایط کاری را برای کارگران بهبود بخشند.

• افزایش بهره‌وری: با تأمین امنیت شغلی، کارگران انگیزه بیشتری برای کار خواهند داشت که این امر منجر به افزایش بهره‌وری خواهد شد.

۲.۴. بیمه صنایع تبدیلی

• پوشش‌دهی به تولیدات: صنایع تبدیلی به فرآوری محصولات کشاورزی کمک کرده و ارزش افزوده ایجاد می‌کنند. بیمه در این بخش نیز اهمیت دارد تا ریسک‌های مرتبط با تولید، نگهداری و توزیع محصولات فرآوری شده کاهش یابد.

حفاظت از کیفیت: بیمه مسئولیت تولید می‌تواند به تولیدکنندگان کمک کند تا در برابر دعاوی ناشی از کیفیت محصولات خود محافظت شوند.

۳. مدل‌های بیمه جامع

۳.۱. بیمه جامع زنجیره تأمین

این نوع بیمه تمامی مراحل زنجیره تأمین را پوشش می‌دهد، از کشت تا توزیع، که باعث کاهش ریسک‌ها و افزایش پایداری زنجیره تأمین می‌شود.

۳.۲. بیمه مشارکتی

با همکاری میان کشاورزان، تولیدکنندگان و توزیع‌کنندگان، بیمه مشارکتی می‌تواند ریسک‌ها را کاهش دهد و امنیت بیشتری برای تمامی ذینفعان ایجاد کند.

۴. چالش‌ها و راهکارها

۴.۱. عدم آگاهی

یکی از چالش‌های اصلی در زمینه بیمه کشاورزی، عدم آگاهی کشاورزان از مزایا و انواع بیمه‌هاست. برگزاری دوره‌های آموزشی و اطلاع‌رسانی می‌تواند به افزایش آگاهی کمک کند.

۴.۲. هزینه‌های بالا

بسیاری از کشاورزان به دلیل هزینه‌های بالای حق بیمه از خرید بیمه منصرف می‌شوند. ارائه تسهیلات مالی و یارانه‌ها می‌تواند این مشکل را کاهش دهد.

۴.۳. عدم هماهنگی بین نهادها

هماهنگی ناکافی بین نهادهای دولتی، شرکت‌های بیمه و کشاورزان می‌تواند مانع از توسعه بیمه‌های کشاورزی شود. ایجاد یک نظام هماهنگ برای ارائه خدمات بیمه‌ای ضروری است.

نتیجه‌گیری:

بیمه کشاورزی ابزاری ضروری برای مدیریت ریسک‌ها و افزایش پایداری زنجیره تأمین محصولات کشاورزی است. این ابزار نه تنها به حفاظت از سرمایه‌گذاری‌ها کمک می‌کند، بلکه با ایجاد اطمینان خاطر برای کشاورزان، زمینه را برای توسعه پایدار بخش کشاورزی فراهم می‌آورد. لذا نیاز است تا سیاست‌گذاران و مسئولان ذی‌ربط توجه ویژه‌ای به توسعه بیمه‌های کشاورزی داشته باشند تا بتوانند امنیت غذایی و اقتصادی کشور را تضمین کنند.

منابع:

۱. FAO (Food and Agriculture Organization). (۲۰۲۰). "The Role of Agricultural Insurance in Managing Risk." Retrieved from FAO Report.

۲. USDA (United States Department of Agriculture). (۲۰۲۰). "Risk Management Agency." Retrieved from USDA RMA.

۳. World Bank. (۲۰۱۶). "Agricultural Insurance: A Tool for Managing Risk." Retrieved from World Bank Report.

۴. وزارت جهاد کشاورزی ایران. (۲۰۲۱). "گزارش عملکرد بیمه محصولات کشاورزی."

اقدامات اقلیمی مقابله ای در حوزه زراعت برنج

مجری مسئول: دکتر فاطمه عسکری، دکتر نورمحمد آبیاری و عباس علی پورنخی *

تعریف مسئله و اهمیت موضوع

کشاورزی یک فعالیت اساسی انسانی در معرض خطر تغییرات اقلیمی و درعین حال عامل اصلی تغییرات زیست محیطی و اقلیمی در مقیاس های محلی، منطقه ای و سیاره ای است. کشاورزی در قرن بیست و یکم با چالش های مهمی مواجه خواهد شد که عمدتاً ناشی از نیاز به افزایش عرضه جهانی غذا و الوار برای جهانی با جمعیتی بیش از ۱۰ میلیارد نفر و درعین حال سازگاری و سهم در واکنش به تغییرات اقلیمی است. تولید کشاورزی از طریق انتخاب محصولات مناسب با اقلیم یک منطقه خاص و استفاده از روش های کشاورزی مناسب انجام می شود؛ بنابراین، کشاورزی یک صنعت زیستی وابسته به اقلیم با ویژگی های منطقه ای قابل توجه است. تحلیل های کنونی نشان می دهد که گرسنگی و همه اشکال سوء تغذیه تا سال ۲۰۳۰ ریشه کن نمی شوند، مگر اینکه اقدامات جسورانه ای برای تسریع پیشرفت، به ویژه برای افزایش پایدار بهره وری و درآمد کشاورزی و رفع نابرابری در دسترسی به غذای سالم و مغذی برای رژیم های غذایی سالم و درعین حال تسریع اقدامات اقلیمی انجام شود. انتظار می رود کشورهای در حال توسعه و واقع در عرض جغرافیایی پایین، بیشتر از اثرات کشاورزی ناشی از گرمایش جهانی رنج ببرند که منعکس کننده موقعیت جغرافیایی نامناسب، سهم بیشتر کشاورزی در اقتصاد آن ها و توانایی محدود برای سازگاری با این پدیده است. کشور ایران نیز از قاعده اثرپذیری تغییرات اقلیم، مستثنا نبوده و با توجه به شرایط جغرافیایی و قرار گرفتن در منطقه ای خشک و نیمه خشک با چالش های بیشتری نسبت به سایر کشورها در مقوله اقلیم روبه رو است. با توجه به ماهیت بخش کشاورزی و فعالیت های مرتبط با آن طبیعی است که بیشترین اثرپذیری نسبت به تغییرات آب و هوایی به بخش کشاورزی ایران مرتبط باشد. اهمیت بررسی محصول برنج و اثرپذیری آن از اقلیم با میزان تولید برنج حدود ۳ میلیون تن در سال که بخش اعظم آن (حدود ۷۷ درصد) در سه استان شمالی انجام می شود، دوچندان است.

چراکه برنج محصولی آب بر بوده و با توجه به ضعف منابع آبی و تغییر الگوهای بارش و افزایش دما ضرورت بررسی دقیق اثرات تغییرات اقلیم در کنار سایر متغیرهای غیر اقلیمی بیش از پیش مشخص می گردد؛ بنابراین پژوهش حاضر در تلاش است تا ضمن مدل سازی به جهت بررسی عوامل مؤثر تولید برنج، با استفاده از مدل سازی اقلیمی، شرایط تولید برنج تحت سناریوهای مختلف اقلیمی و اثرات آن بر تولید برنج را بررسی نماید

دستورالعمل بکارگیری یافته در عرصه:

یکی از راهبردهای اساسی در زمینه مقابله با تغییرات اقلیمی، تاب آوری کشاورزی است. کشاورزی تاب آور به ویژه در عصر تغییرات اقلیمی بسیار حائز اهمیت است، چرا که شتاب این پدیده غیر قابل توقف کنونی منجر به پیامدهای غیر قابل پیش بینی و شدید فزاینده ای می شود. راهبردهای افزایش تاب آوری می توانند شامل محصولات انعطاف پذیرتر، اتخاذ شیوه های کشاورزی پایدار، تنوع محصولات، نوآوری تکنولوژیکی و یادگیری مداوم باشد.

استفاده از محصولات و ارقام مقاوم تر برنج

یکی از روش ها به منظور افزایش تاب آوری برنج، کشت ارقامی است که قادر به تحمل شرایط تنش زامانند خشکسالی، دماهای بالا، شوری خاک یا آفات و بیماری ها هستند. ارقام مقاوم می توانند محلی سازگار به شرایط محیطی با پتانسیل عملکرد پایین تر و یا ارقام اصلاح شده جدید با پتانسیل عملکرد بالاتر باشند. در زراعت برنج با استفاده از روش های مختلف اصلاحی، ارقام جدید زیادی در زمینه مقاومت به تنش های خشکی، گرما و بیماری ها تولید شده اند که می توان با گسترش استفاده از آنها خسارات ناشی از اثرات مخرب تغییر اقلیم جلوگیری کرد. تاب آوری از طریق بوم شناسی کشاورزی و شیوه های کشاورزی پایدار بوم شناسی کشاورزی رویه ای است که بر توسعه نظام های کشاورزی پایدار و تاب آور با حفظ تنوع زیستی و ترویج عدالت اجتماعی تمرکز دارد.

کشت گیاهان روغنی (کلزا)، گیاهان علوفه‌ای (شبدر)، تریپیکاله و ماشک علوفه‌ای) و صیفی‌جات پس از برداشت برنج تأثیر بسیار زیادی در افزایش تنوع گونه‌ای، غنی‌سازی خاک مزرعه و کاهش آفات و بیماری‌های گیاه برنج و در نتیجه پایداری زراعت این محصول در شرایط مختلف محیطی دارد

نتایج و مزایای حاصل از به کارگیری یافته در عرصه

تولید برنج هم قربانی و هم عامل تغییرات آب و هوایی است. خشکسالی، سیل، آب شور و دمای شدید، محصولات کشاورزی را نابود می‌کند و معیشت میلیون‌ها کشاورز خرده پا را در هر فصل کشت در جهان به خطر می‌اندازد. در سطح ایران نیز، حدود ۲۳۰۰۰۰۰ هکتار برنجکار که عمدتاً خرده مالک هستند در مواجه با اثرات تغییرات اقلیمی قرار دارند. با پیش‌بینی متغیرهای اقلیمی و همچنین مدل‌سازی اثرات عوامل اقلیمی و غیر اقلیمی بر میزان تولید برنج در سه استان شمالی (مازندران، گیلان و گلستان) که حدود ۷۷ درصد از تولید برنج کشور را به خود اختصاص می‌دهند، می‌توان چشم انداز بهتر و شفاف‌تری از یک محصول اساسی راهبردی در سطح کشور داشت و از پیش، اقدامات مقابله‌ای را بررسی و پیش‌بینی نمود و در جهت تاب‌آوری بخش زراعت برنج گام‌های اساسی برداشت. بنابراین، یافته‌های این تحقیق می‌تواند کمک شایان توجهی به تقویت توان تولید یک محصول اساسی راهبردی و تأمین امنیت غذایی کل کشور در آینده دور و نزدیک باشد

در زمینه تغییرات آب‌وهوایی و کشت برنج، بوم‌شناسی کشاورزی یک راهبرد کلیدی در ارتقای تاب‌آوری است

در این رویکرد، همه جنبه‌های تولید در مفهوم کلی آن، از مدیریت خاک و استفاده بهینه از آب گرفته تا حفاظت از تنوع زیستی و احترام به سنت‌ها و دانش محلی، در نظر گرفته می‌شود. این شیوه‌ها تنوع ژنتیکی برنج را از هر نظر افزایش می‌دهند و امکان استفاده از سازگاری طبیعی گونه‌های مختلف برنج را با شرایط آب‌وهوایی متغیر فراهم می‌کند.

• از جمله تکنیک‌های بوم‌شناسی کشاورزی می‌توان به تناوب زراعی، استفاده از کودهای آلی و تکنیک‌های آبیاری کارآمد برای صرفه جویی در آب اشاره نمود. این تکنیک‌ها اگرچه ممکن است بازگشتی به گذشته به نظر برسد، اما امروزه توانایی استفاده از ابزارها و ماشین‌آلات تکنولوژیکی پیشرفته‌تر، بهینه‌سازی روش‌های تولید را ممکن می‌سازد و نظام‌های تولید برنج را در پاسخ به چالش‌های تغییرات آب و هوایی قوی‌تر می‌کند.

• تغییر سیستم کشت برنج از نشاکاری سنتی به کشت مستقیم بذر در زمین اصلی می‌تواند هزینه‌ها و نیروی کار را به شدت کاهش داده و مصرف آب را نیز کاهش دهد.

• تغییر سیستم آبیاری از آبیاری دائماً غرقاب به آبیاری تناوبی‌تر و خشک‌کردن و یا آبیاری‌های مکانیزه می‌تواند مصرف آب را تا حد زیادی کاهش دهد.

• استفاده از گونه‌های مختلف، تنوع زیستی اکوسیستم را افزایش می‌دهد که ویژگی اساسی یک نظام کشاورزی تاب‌آور است. از سوی دیگر، کشت گسترده یک گونه واحد می‌تواند منجر به آسیب‌پذیری بیشتر آن محصول در برابر بیماری‌ها و آفات، به‌ویژه در زمینه تغییرات آب‌وهوایی شود. این تنوع گونه‌ای همچنین امکان انعطاف‌پذیری بیشتر در پاسخ به چالش‌های جدید ناشی از تغییرات آب‌وهوایی مانند ظهور بیماری‌های جدید یا سازگاری با شرایط آب‌وهوایی جدید را فراهم می‌کند.

زنجیره ارزش کشاورزی (Agricultural Value Chain)

دکتر بهروز حسن پور*

بازاررسانی تا مراکز فروش (مغازه‌ها، سوپر مارکتها و هایپرمارکتها)
حلقه پنجم: واحدهای فروش محصول، مدیریت ارتباط با مشتری (CRM) و مدیریت انتظارات مشتری (CEM)
در یک زنجیره ارزش جریان اطلاعات در بین حلقه‌ها، آزاد و شفاف می‌باشد، جریان فیزیکی محصولات از حلقه اول به حلقه پنجم و جریان نقدی از حلقه پنجم به حلقه اول می‌باشد.

حلقه پشتیبان:

سازمان‌های دولتی و غیر دولتی و مراکز تحقیقاتی و آموزشی مرتبط با زنجیره ارزش هستند که در بخش‌های مختلف منابع انسانی، مالی، حقوقی، استانداردسازی، آموزشی و پژوهشی به منظور ارتقای کمی و کیفی هر حلقه یا کل زنجیره نقش موثر و فعالی دارند.

اهمیت حلقه پشتیبان

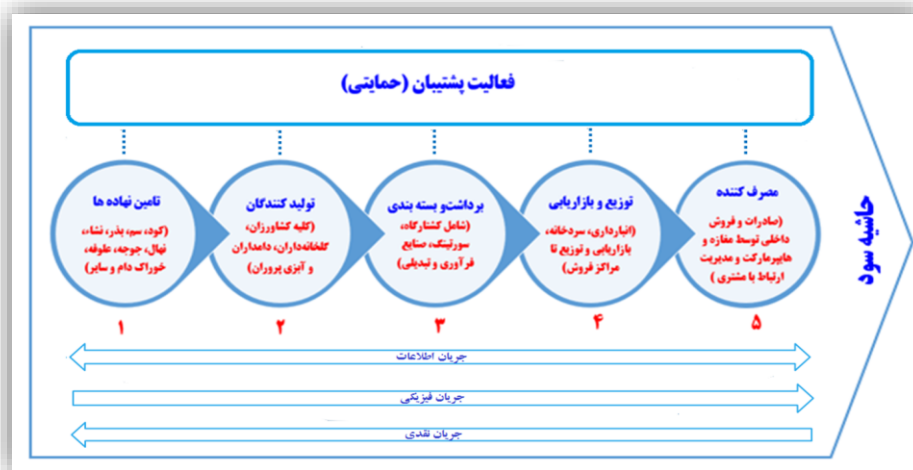
- اهمیت حلقه پشتیبان را می‌توان از دیدگاه‌های زیر بررسی کرد:
- ۱) تامین منابع انسانی متخصص و مورد نیاز
 - ۲) هموار ساختن زیر ساخت‌های اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و اکولوژیکی زنجیره با تاکید بر مسئولیت اجتماعی و رفع معارض
 - ۳) پژوهش و آموزش (از طریق واحد R&D و مراکز پژوهشی)
 - ۴) تامین مالی (از طریق سرمایه گذاران، بورس و بانک‌ها)
 - ۵) ایجاد استانداردهای ملی و بین المللی (شامل برند و لوگو)
 - ۶) بکارگیری قوانین لازم در جهت ارتقای کمی و کیفی زنجیره
 - ۷) مشارکت عمومی-خصوصی (PPP) موثر در بهبود کمی و کیفی زنجیره ارزش

حلقه پشتیبان نه تنها برای بهبود کمی و کیفی هر حلقه تلاش می‌کند بلکه کارایی و اثر بخشی کل زنجیره ارزش محصول نیز ارتقاء می‌بخشد. استمرار و توفیق زنجیره ارزش هر فعالیتی منوط به داشتن تفکر زنجیره ارزشی که مبتنی بر تفکر سیستمی است می‌باشد. هنر خلق ارزش، مهمترین استراتژی در زنجیره ارزش است و نوآوری (Innovation) نقش کلیدی را در مزیت رقابتی و خلق ارزش ایفا می‌کند (Porter, 1998; FAO, 2014).

به گزارش سازمان همکاری و توسعه اقتصادی اروپا (OECD)، ۷۰٪ تجارت جهانی در قالب زنجیره‌های ارزش جهانی صورت می‌گیرد و تنها ۳۰٪ محصولات دنیا به شکل سنتی، در تجارت جهانی قرار دارند (OECD, 2021). بر اساس تحقیقات به عمل آمده توسعه و تکمیل زنجیره ارزش کشاورزی، می‌تواند نقش کلیدی را در کاهش فقر روستایی، توزیع بهتر درآمد و امنیت غذایی در کشورهای در حال توسعه ایفا نماید (Guritno, 2018). در یک تعریف ساده، به کلیه اقداماتی که در یک فعالیت کشاورزی یا صنعت غذایی به صورت زنجیروار و بدون واسطه‌گری انجام شود تا برای مشتریان خود، خلق ارزش کند، زنجیره ارزش کشاورزی گویند. محصولات از حلقه‌های به هم پیوسته این زنجیر عبور می‌کند و در هر حلقه، ارزشی به محصول نهایی افزوده می‌شود که در مجموع حاشیه سود را افزایش می‌دهند (Porter, 1998). امروزه رقابت جهانی، عدم ثبات بازارها و تکنولوژی‌های جدید، راه‌های جدید ایجاد ارزش را در یک محیط پویای رقابتی از لحاظ کیفیت بوجود آورده است. اهداف اصلی توسعه و تکمیل زنجیره ارزش کشاورزی، ساماندهی تجارت و بازاریابی داخلی و خارجی محصولات کشاورزی، افزایش کمی و کیفی محصولات، توسعه کشت قراردادی، پایداری تولید و صادرات، ارتقای بهره‌وری، کاهش قیمت تمام شده، کاهش واسطه‌گری و افزایش ضریب نفوذ دانش و سرمایه به بخش کشاورزی می‌باشد. زنجیره‌های ارزش کشاورزی حداقل دارای پنج حلقه اصلی و یک حلقه پشتیبان هستند (حسن پور، ۱۴۰۲).

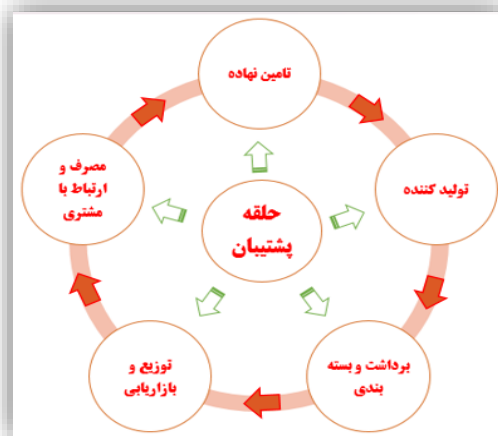
حلقه‌های اصلی شامل:

- حلقه اول:** تامین‌کنندگان نهاده‌ها (شامل بذر، نهال، اندام تکثیری، انواع کود، سم، خوراک دام و ...) برای تولید محصول کشاورزی
- حلقه دوم:** تولیدکنندگان محصولات کشاورزی شامل کشاورزان، باغداران، دامداران، گلخانه‌داران، پرورش دهندگان آبزیان و ...
- حلقه سوم:** عملیات پس از برداشت، شرکت‌های فرآوری محصولات، صنایع تبدیلی، کشتارگاه‌ها، کارگاه‌های بسته‌بندی، سورتینگ و ...
- حلقه چهارم:** انبار و سردخانه‌داری، حمل و نقل، لجستیک، توزیع و

الگوی زنجیره ارزش کشاورزی

(بومی سازی شده بر اساس مدل زنجیره ارزش پورتر)

نقش و جایگاه حلقه پشتیبان در زنجیره ارزش کشاورزی

- 1- Guritno, A. D. (2018). Agriculture value chain as an alternative to increase better income's distribution: the case of Indonesia, Chapters, in: Gokhan Egilmez (ed.), Agricultural Value Chain, IntechOpen.
- 2- Porter, M.E. (1998). The Competitive Advantage of Nations. New York: Oxford University press.
- 3- FAO. (2014). Developing sustainable food value chains – Guiding principles. Rome.

۴- حسن پور، ب. (۱۴۰۲). تشکیل و توسعه زنجیره ارزش کشاورزی راه کار ساماندهی بازار محصولات کشاورزی، فصلنامه علمی-پژوهشی تحقیقات اقتصاد کشاورزی، دوره ۵ (ویژه نامه)، صص ۷۶-۸۸.

Indigenous knowledge about climate change and sustainability of nomadic livelihoods: understanding adaptability coping strategies

Samane Ghazali*, Hossein Azadi, Kristina Janečková, Petr Sklenička, Alishir Kurban & Sedef Cakir

<https://link.springer.com/article/10.1007/s10668-021-01332-0>

Abstract

Indigenous knowledge about climate change that makes adaptability necessary by coping strategies leads to the sustainability of nomadic livelihoods. This paper proposed a new adaptability approach, an association coping strategy (ACS), which is established based on the association rules' recommendations. The adaptability was empirically analyzed using 12 coping strategies used by Kashkooli nomads in Sepidan plain, Fars province, Iran. Required data were gathered both in the form of time series from November 1988 to February 2020 and cross section during June–July 2019. Household perceptions of climatic and environmental variables, supported by meteorological data, revealed that climate change was negatively impacting the Kashkooli nomadic livelihood in Sepidan plain. The findings also indicated that taking simultaneous coping strategies resulted in selling livestock surplus, saving water consumption, livestock insurance, rangeland regeneration schemes, and immigration to more suitable rangelands. Therefore, Kashkooli nomadic livelihood survived climate changes using ACSs. The association rules were useful for recommending anticipatory coping strategies that were adopted based on indigenous knowledge about climate change by nomads to establish appropriate adaptability.

Keywords Association rules · Coping strategies · Data mining · Household perceptions · Kashkooli nomads

اثر بخشی راهبردهای انطباقی بر امنیت غذایی خانوارهای روستایی در
حوضه آبریز بختگان و طشک: کاربرد رویکرد تطبیق نمرات تمایل (PSM)
نوید کارگر ده‌بیدی، منصور زیبایی، محمد حسن طرازکار *

DOI: 10.30490/rvt.2024.366593.1611

چکیده

بخش کشاورزی همواره آسیب‌پذیری بالایی در برابر تغییر اقلیم داشته و این موضوع امنیت غذایی خانوارهای روستایی را تحت تاثیر قرار داده است. در این شرایط، مهم‌ترین اقدام، به‌کارگیری راهبردهای انطباقی با تغییر اقلیم است. لذا در پژوهش پیش‌رو، اثر اتخاذ اقدامات تطبیقی بر امنیت غذایی با رویکرد تطبیق نمرات تمایل (PSM) و عوامل مؤثر بر اتخاذ راهبردهای تطبیقی با بهره‌گیری از مدل پروبیت چند متغیره در سطح حوضه آبریز بختگان و طشک مورد مطالعه قرار گرفت. در این راستا، نمونه‌ای متشکل از ۳۰۰ زارع جهت مصاحبه و جمع‌آوری داده‌های مورد نیاز خانوار با روش نمونه‌گیری چند مرحله‌ای در حوضه آبریز بختگان و طشک انتخاب شدند. نتایج رویکرد تطبیق نمرات تمایل نشان داد که چنانچه زارعین، راهبردهای تطبیقی تنوع فعالیت‌های معیشتی، مدرن‌سازی سیستم‌های آبیاری، احداث استخرهای آبیاری و استفاده از ارقام اصلاح شده با نیاز آبی کم را اتخاذ نمایند، کالری روزانه دریافتی خانوارهای نمونه به ترتیب حدود ۲۱۹/۸۵، ۱۸۲، ۱۳۷/۸۲ و ۸۳/۲۳ کالری افزایش می‌یابد. بنابراین، مهم‌ترین راه‌حل جهت تعدیل پیامدهای منفی تغییر اقلیم بر ناامنی غذایی، تنوع‌بخشی فعالیت‌های معیشتی است. همچنین نتایج حاصل از مدل پروبیت چند متغیره نشان داد که سن زارع، تحصیلات زارع، بعد خانوار، درآمد خانوار زارع، دسترسی به اعتبارات، دسترسی به آب آبیاری، مالکیت ماشین‌آلات کشاورزی، دسترسی به خدمات ترویج کشاورزی، تعداد محصولات کشت شده و کیفیت خاک به‌عنوان تعیین‌کننده‌های معنی‌دار راهبردهای تطبیقی محسوب می‌شوند. از این‌رو، پیشنهاد می‌شود که نتایج پژوهش به‌ویژه اثرات اتخاذ راهبردهای تطبیقی با تغییر اقلیم بر امنیت غذایی در تدوین برنامه‌های ملی امنیت غذایی مدنظر قرار گیرد.

کلید واژه‌ها: راهبردهای تطبیقی، رویکرد تطبیق نمرات تمایل، پروبیت چند متغیره، حوضه آبریز بختگان و طشک

ارزیابی اقتصادی تولید آلوئه ورا در شرایط گلخانه در استان کرمان

مهدیه ساعی و صفت الله رحمانی *

<https://sanad.iau.ir/Journal/sarj/Article/1122317>

چکیده:

توسعه کشت محصولات گلخانه‌ای در ایران، یکی از مهم‌ترین سیاست‌های افزایش بهره‌وری کشاورزی و مدیریت راهبردی آب قلمداد می‌گردد. در استان کرمان به دلیل شرایط آب و هوایی و محدودیت منابع آبی، شرایط برای توسعه گلخانه‌ها فراهم شده است؛ به طوری که بعد از استان تهران مقام دوم سطح زیرکشت گلخانه‌ای کشور را داراست. بنابراین بررسی و ارزیابی اقتصادی و معرفی محصولات گلخانه‌ای با مزیت اقتصادی بالا می‌تواند راهگشای توسعه کشت‌های گلخانه‌ای و جایگزینی آن با محصولات آب‌بر در استان باشد. هدف مطالعه حاضر، ارزیابی اقتصادی محصول آلوئه‌ورا در شرایط گلخانه‌های استان است. برای این منظور از شاخص‌های ارزش حال خالص (NPV)، نرخ بازده داخلی (IRR) و دوره بازگشت سرمایه متحرک (DPBP) و برای محاسبه شاخص‌ها از نرم‌افزار کامفار استفاده شده است. نتایج مطالعه نشان داد که تولید محصول آلوئه‌ورا در شرایط گلخانه براساس هر دو سناریوی مورد بررسی اقتصادی است و در این راستا پیشنهاد می‌شود تا این محصول به عنوان یک محصول اقتصادی در شرایط گلخانه به گلخانه‌داران استان معرفی گردد. همچنین آموزش‌های ترویجی لازم جهت آشنایی گلخانه‌داران با کشت و پرورش این محصول در شرایط گلخانه از سوی نهادهای مرتبط داده شود. علاوه بر این، حمایت‌های مالی لازم جهت تشویق کشاورزان به کشت و پرورش این محصول در شرایط گلخانه صورت گیرد.

واژه‌های کلیدی: آلوئه‌ورا، ارزش فعلی خالص، استان کرمان، دوره بازگشت سرمایه متحرک، نرخ بازده داخلی

چرا بهره‌وری در بخش کشاورزی پایین است؟ مراحل گذار اقتصادی سیاسی کشاورزی در کشورهای در حال توسعه

نوشته: Rashed Al Mahmud Titumir در سال ۲۰۲۳ انتشارات Purdue University

ترجمه: **زهرا خوشنودی‌فر، رادمهر رحیمی مصلح‌آبادی، رضا علیزاده و غلامرضا کودرزی***

خلاصه‌ای از کتاب

این کتاب به مساله اصلی کاهش بهره‌وری در بخش کشاورزی می‌پردازد و تبیین جدیدی از آن ارائه می‌دهد. به نظر می‌رسد درک پویایی کشاورزی در کشورهای در حال توسعه با گذار در بخش کشاورزی و بهره‌وری کشاورزی به هم مرتبطاند. بهره‌وری برای تحریک رشد و تحول در کشاورزی بسیار مهم است. این کتاب چارچوبی فراتر از رویکردهای معمول در یافتن پاسخ به پرسش دلیل افت بهره‌وری کشاورزی، ارائه می‌دهد و مسیر اصلی برای درک بهره‌وری را با استفاده از نهادهای کشاورزی و عوامل تولید نشان می‌دهد. همچنین نقش نهادهای رسمی و غیررسمی را بر معاملات، حقوق مالکیت و انباشت سرمایه در میان جوامع کشاورز بررسی می‌کند. بررسی پیشینه نظری و داده‌های تجربی نشان داد که توسعه کشاورزی و گذار از کشاورزی سنتی باید در ارتباط با توسعه اقتصادی (غیر ارضی) گسترده در جامعه باشد، زیرا ساختار سیاسی و انباشت اولیه سرمایه، مانع جدی در افزایش و رشد بهره‌وری است. امروزه کشاورزی پایدار با چالش دوگانه‌ای روبه‌روست؛ پاسخگویی به نیازهای غذایی جمعیت در حال رشد و قیمت‌هایی که برای فقرا قابل دسترس باشد و در عین حال اثرات نامطلوب بر محیط‌زیست را به حداقل برساند. استفاده از مقوله‌های تحلیلی اقتصاد سیاسی نظیر طبقه، قدرت و الزامات بازار در بررسی ساختار اقتصاد روستایی، منجر به درک آگاهانه از کاهش رشد بهره‌وری می‌شود و این امکان را فراهم می‌کند تا با بحث در مورد بازار و نیروهای غیربازاری که منجر به گذار از کشاورزی سنتی می‌شود، به مقوله بهره‌وری کشاورزی به ویژه در کشورهای در حال توسعه پرداخت. مراحل و گذار کشاورزی از سنتی به پیشرفته و پایدار از کشوری به کشور دیگر متفاوت است. هیچ نسخه واحدی از فرآیند گذار وجود ندارد که در همه موارد قابل اجرا باشد. در عوض، روایت‌های مختلفی از این فرآیند وجود دارد. این تفاوت‌ها نه تنها از تنوع تجارب تاریخی، بلکه از تفسیرهای متضاد از علت توسعه سرمایه‌داری در موارد خاص ناشی می‌شوند. این توضیح و تفسیر، دلیل کاهش بهره‌وری کشاورزی در کشورهای در حال توسعه ارائه می‌دهد، تفسیری که از جریان اصلی و پارادایم نئوکلاسیک فاصله می‌گیرد تا تفسیر جدیدی از علت اصلی آن ارائه دهد. بهره‌وری تابعی از زمین، فناوری، سرمایه و نیروی کار است و بدون این چهار عنصر، بهره‌وری امکان‌پذیر نیست. به‌طور خلاصه، دلایل افت بهره‌وری کشاورزی در کشورهای در حال توسعه از این قبیل است:

– روابط بین عوامل تولید، حقوق مالکیت زمین، ویژگی‌های بازاری و غیر بازاری این کشورها، ساختار سیاسی حاکم (ساختاربندی قدرت)، فرایندهای انباشت اولیه سرمایه در روستاها و اعتبارات محدود در بخش کشاورزی، استفاده محدود و نامناسب از فناوری، تجهیزات آبیاری، بذور اصلاح شده، کودهای شیمیایی و سموم، وجود نهادهای اجتماعی پیچیده در روستاها و نبود ساختار انگیزشی در بین بهره‌برداران برای افزایش بهره‌وری، اعمال نظر و قدرت آژانس‌های بین‌المللی و کمک‌کنندگان مالی از جمله بانک جهانی، صندوق بین‌المللی پول و سازمان تجارت جهانی به ساختار دولت ملی، سیاست دست‌نشانده‌پروری دولت‌های ملی به جای سیاست نخبه‌پروری و خرد شدن زمین ناشی از فرآیند توالی مالکیت زمین در میان اعضای خانواده (ارث).

مدیریت و رهبری کسب و کار مزرعه (پرو-فارم)

سی هانسون، گروه اقتصاد کشاورزی و منابع دانشگاه مریلند

دیل ام جانسون، مرکز تحقیقاتی و آموزشی مریلند غربی

ترجمه و تدوین: نورمحمد آبیاری *

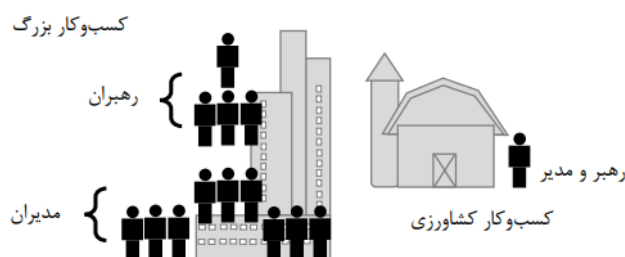
مدیریت کارآمد بدون رهبری مؤثر مانند مرتب کردن صندلی‌های عرشه در کشتی تایتانیک است.

"آنون"

مزرعه بدون رهبری مانند کشتی در دریاست که مقصد مشخصی ندارد و مزرعه بدون مدیریت، مانند کشتی با شکاف در بدنه است که به‌زودی پر از آب و غرق می‌شود. رهبری مسیر درستی را برای عملیات کسب و کار ترسیم و تضمین می‌کند. رهبر مزرعه چشم‌انداز را ایجاد و راه‌هایی را برای گسترش منابع برای انجام مأموریت شناسایی می‌کند. مدیر مزرعه به‌طور کارآمد منابع کمیاب را برای جذب فرصت‌ها و حل مشکلات تخصیص می‌دهد. این مهارت‌های رهبری و مدیریت را می‌توان در تمام زمینه‌های کسب و کار مزرعه اعمال کرد.

در بیشتر عملیات مزرعه، یک مالک باید مسئولیت‌های رهبری و مدیریت را انجام دهد. با این حال، هنوز هم برای کشاورزان مفید است که بین این دو نقش، تمایز قائل شوند. به‌عنوان یک رهبر، کشاورز باید از طریق شناسایی مؤثر مأموریت، ارزیابی نیازها و توسعه‌ی یک برنامه راهبردی برای عملیات مزرعه، بر بلندمدت تمرکز کند. ۱۰ یا ۲۰ سال آینده مزرعه کجا خواهد بود؟ آیا به نسل‌های آینده منتقل می‌شود؟ اهداف بلند مدت برای رشد ارزش خالص و سود چیست؟ کشاورز می‌خواهد در چه نوع فعالیت‌های دامداری و کشاورزی مشارکت داشته باشد؟ چگونه منابع زمین، نیروی کار و سرمایه طی سال‌ها برای دستیابی به اهداف بلندمدت به دست می‌آیند یا تخصیص می‌یابند؟ برای رهبر مزرعه، منابع به‌عنوان محدودیت در نظر گرفته نمی‌شوند. با گذشت زمان، منابع را می‌توان به دست آورد یا دوباره تخصیص داد. کشاورزان در نقش مدیر باید بر کارایی تمرکز کنند. آنها به فرصت یا مشکلی نزدیک می‌شوند که در آن محدودیت‌ها ایجاد شده است و باید در آن محدودیت کار کنند. مدیران تمایل دارند با مسائل کوتاه مدت بهترین تناوب زراعی، جیره دام، چگونگی برداشت محصول و ... سروکار داشته باشند.

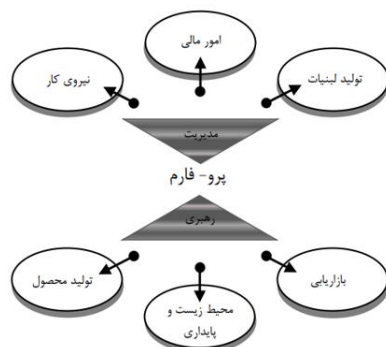
مدیران میانی تا پایین مسئولیت‌های مدیریت روزانه را انجام می‌دهند (شکل ۱).

شکل ۱. بر خلاف کسب و کارهای بزرگ، کشاورزان باید هر دو مسئولیت رهبری و مدیریت را انجام دهند.

کشاورزان ممکن است مجبور باشند هر دو نقش رهبری و مدیر را ایفا کنند، اما آنها در حلقه فعالیت نمی‌کنند. یک کشاورز زمانی رهبر و مدیر بهتری است که افراد مختلفی مانند اعضای خانواده، کارشناسان، مروجان و فروشندگان نهاده‌ها را در تصمیم‌گیری‌ها مشارکت دهد. اگرچه رهبران و مدیران مزرعه در نهایت مسئول هستند، تصمیماتی که منعکس‌کننده کار جمعی و مسئولیت مشترک هستند، به احتمال زیاد موفق خواهند شد.

چگونه یک کشاورز رهبر و مدیر بهتری می‌شود؟ این فرآیند با خودارزیابی و شرکت در دوره‌های آموزشی مانند کارگاه‌های پرو-فارم آغاز می‌شود. در این کارگاهها کشاورزان مهارت‌های رهبری را فرا می‌گیرند. آنها نقش‌های مهمی را که خود و اعضای تیم ایفا می‌کنند شناسایی و نیازهای اصلی عملیات مزرعه را ارزیابی می‌کنند. رهبر مزرعه یک برنامه اساسی ایجاد و اهدافی را تعیین می‌کند که نیازهای اصلی را برآورده کند و از تکمیل موفقیت‌آمیز ماموریت اطمینان حاصل کند. در کارگاه‌های پرو-فارم، کشاورزان همچنین مهارت‌های مدیریتی خود را به خوبی تنظیم می‌کنند. آنها یاد می‌گیرند که به‌طور دقیق مشکلات و فرصت‌های مزرعه را شناسایی و تشخیص دهند، جایگزین‌هایی تولید و بهترین‌ها را انتخاب کنند. با استفاده از سیستم‌های برنامه‌ریزی و کنترل تاکتیکی، آنها می‌توانند مشکلات را حل کرده و فرصت‌ها را تحقق بخشند. به‌طور کلی کارگاه‌های پرو-فارم به منظور توانمندسازی مدیران مزارع و کسب و کارهای کشاورزی برای یادگیری اصول و شیوه‌های رهبری و مدیریت کارآمد به‌منظور بهبود بهره‌وری، افزایش سودآوری و تحقق اهداف بلندمدت مزرعه برگزار می‌شوند. مهارت‌های رهبری و مدیریت پرو-فارم قابلیت کاربرد گسترده‌ای در موقعیت‌های مزرعه دارد (شکل ۲).

شکل ۲. کاربرد گسترده مهارت‌های رهبری و مدیریت پرو-فارم در بسیاری از موقعیت‌های مزرعه

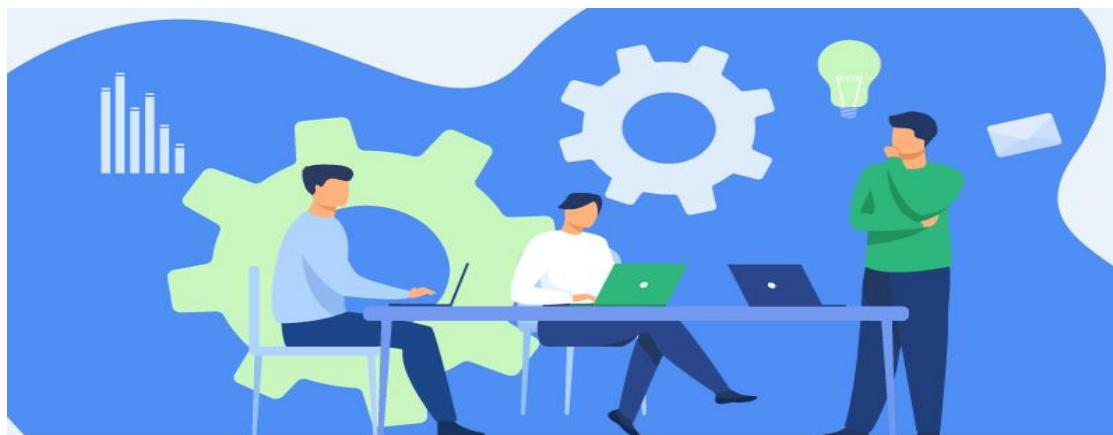
کشاورزان موفق آینده هم از مهارت‌های رهبری و هم مهارت‌های مدیریتی برخوردار خواهند بود. آنها تعیین خواهند کرد که کجا می‌خواهند باشند و چگونه به آنجا برسند. آنها نه تنها کارها را به‌درستی، بلکه کارهای درست را نیز انجام می‌دهند تا شانس خود را برای موفقیت و شکوفایی تجاری افزایش دهند. درک اینکه چگونه مهارت‌های رهبری و مدیریت متفاوت است برای کشاورزان ضروری است تا به‌طور موثر بر این مهارت‌ها تسلط یابند (جدول ۱).

جدول ۱، ویژگی‌های رهبران و مدیران

مدیران	رهبران
تخصیص کارآمد منابع کمیاب (زمان، کار، زمین و سرمایه) برای به دست آوردن فرصت‌ها و حل مشکلات	ایجاد چشم‌انداز و شناسایی راه‌هایی برای گسترش منابع برای انجام ماموریت
بر برنامه‌ریزی تاکتیکی تمرکز می‌کنند.	بر برنامه‌ریزی استراتژیک تمرکز می‌کنند.
چگونگی رسیدن به مقصد را تعیین می‌کنند.	مقصد خود را تعیین می‌کنند.
کارها را درست انجام می‌دهند.	کارهای درست را انجام می‌دهند.
بر کوتاه مدت تمرکز می‌کنند.	بر بلند مدت تمرکز می‌کنند.
به طور موثر از نردبان موفقیت بالا می‌روند.	بهترین نردبان موفقیت را پیدامی‌کنند.
کارآمد هستند	موثر هستند.
از زمان حال بهترین استفاده را می‌کنند.	به فرداها فکر می‌کنند.
تحلیلی عمل می‌کنند.	خلاقانه عمل می‌کنند.

سازمان تات (دفتر امور اقتصادی) گزارش جلسات کارشناسی کمیته علمی - فنی اقتصاد و مدیریت

دکتر منصوره حسن زاده نعیمی *

در سال ۱۴۰۳، دفتر امور اقتصادی پنج جلسه متعدد کمیته علمی - فنی اقتصاد و مدیریت را با حضور اعضای کمیته، آقایان دکتر جهانفر دانشیان (مدیرکل دفتر امور پژوهشی)، دکتر مجیدرضا خداوردیان (رئیس گروه مطالعات و نیازسنجی موسسه آموزش و ترویج)، دکتر داود حاجی میررحیمی (رئیس مرکز آموزش عالی امام خمینی (ره))، دکتر علی اکبر نوروزی (سرپرست اطلاع رسانی مرکز فناوری اطلاعات و اطلاع رسانی کشاورزی)، دکتر حامد رفیعی (عضو محترم هیأت علمی دانشگاه تهران)، دکتر علیرضا نیکویی (مدیرکل دفتر امور اقتصادی)، دکتر صفت اله رحمانی (رئیس گروه تحقیقات اقتصادی، اجتماعی و ترویجی کشاورزی) برگزار کرد. تعداد جلسات برگزار شده کمیته در طی سال ۱۴۰۳، ۵ مورد بود که ۳۰ شناسنامه تحقیقاتی در قالب طرح و پروژه، در زمینه های مسائل اقتصادی و اجتماعی بخش کشاورزی و منابع طبیعی از جمله اثر بخشی و ارزیابی اقتصادی، توسعه کشاورزی و منابع طبیعی، توسعه روستایی و عشایری، بهره وری، بازار محصولات کشاورزی مورد بررسی و به تصویب رسید. همچنین گزارش های نهایی و گزارش های علمی فنی و تحلیلی محققان اقتصادی و اجتماعی در این جلسات مورد بررسی و تصویب گردید.

در جلسات مختلف پس از ارائه ۳ گزارش نهایی ثبت شده دفتر، طرح های ملی اثربخشی فعالیت های سازمان به همراه بیش از ۳۰ پروژه مختلف، همگی مورد بررسی قرار گرفت و کلیات آن به تصویب رسید.

برگزاری چهاردهمین همایش ملی نخبگان با شعار «نخبگان، حکمرانی دانش بنیان»

در سالن اجلاس سران - تهران

به گزارش پایگاه اطلاع رسانی بنیاد ملی نخبگان، چهاردهمین همایش ملی نخبگان با شعار «نخبگان، حکمرانی دانش بنیان» ۱۰ و ۱۱ مهرماه سال ۱۴۰۳ در سالن اجلاس سران - تهران با حضور ۶۰۰ نفر از نخبگان با تخصص‌های مختلف از سراسر کشور برگزار شد. در روز نخست این همایش دو روزه، ریاست محترم جمهور در سالن اجلاس سران میزبان نخبگان بود و تعدادی از نخبگان در حضور ایشان به ایراد سخنرانی پرداختند.

در روز دوم، نخبگان به دیدار مقام معظم رهبری در حسینیه امام خمینی (ره) رفتند. در این دیدار هفت نفر از جوانان نخبه نقطه نظرات و پیشنهادات خود را در حوزه‌های پولی و مالی، حکمرانی و سیاستگذاری، محیط زیست و منابع طبیعی، نظام سلامت، امنیت غذایی، علم، فناوری و اقتصاد دانش بنیان، فناوری‌ها و صنایع پیشران و راهبردی و فناوری‌های نرم بیان نمودند.

در همین راستا آقای دکتر حسین حیدری از محققین و نخبگان بخش تحقیقات اقتصادی، اجتماعی و ترویجی در مرکز تحقیقات و آموزش کشاورزی و منابع طبیعی استان کرمانشاه در این همایش حضور پیدا کردند.

شایان ذکر است، بیش از ۴ هزار نفر از نخبگان سراسر کشور، برای حضور در چهاردهمین همایش ملی نخبگان ثبت‌نام کردند که از این میان و براساس شاخصه‌های موجود، امکان حضور ۲۰۰ نفر از بانوان و ۴۰۰ نفر از آقایان نخبه کشورمان در این رویداد فراهم شد.

برنامه توانمندسازی و بالندگی دفتر امور اقتصادی از طریق آموزش‌های حضوری و ویناری

دکتر منصوره حسن زاده نعیمی*

دفتر امور اقتصادی در راستای توانمندی و هم افزایی علمی و تخصصی دوره های آموزشی را در سال ۱۴۰۳ برگزار نمود. از آنجایی که هم افزایی و بالندگی مرهون توجه اساسی به آموزش های سینرگوژیک (هم افزایی) در بخش تخصصی و خبرگان می باشد، فلذا این مهم در دفتر امور اقتصادی از اهم هدف گذاریها و برنامه های تدوین شده قرار گرفت و در این راستا از توانمندیهای متخصصین و خبرگان بخش برای این منظور بهره گیری گردید. امید است با توجه به نیاز سنجی های انجام گرفته و ادامه دار در آتی، دوره های تخصصی که با مشارکت اعضای فرهیخته تدوین و برگزار خواهد شد، موجبات رشد و تعالی بخش پیشرو را داشته باشیم و با لطف و عنایات خاصه حضرت حق تعالی بتوانیم در سال آتی نیز با همکاری همه همکاران مجدداً سال پر باری را رقم زده و راستای ارتقاء سطح دانش ذینفعان از طریق آموزش های تدوینی، گام های موثرتری برداریم. آموزش های انجام شده توسط دفتر امور اقتصادی در سال گذشته عبارت بودند از:

۱. روش های تامین منابع سرمایه گذاری
۲. ارزیابی اقتصادی طرح ها و پروژه ها
۳. تجزیه و تحلیل آثار سیاست های کلان اقتصادی بر بخش کشاورزی
۴. بلاکچین در کشاورزی
۵. آشنائی با فرآیند سرمایه گذاری
۶. رهبری تحول آفرین و بهره وری

گزارش سفر مالزی آبان ۱۴۰۳

دکتر آیدا الالدین وندی *

آیدا الالدین وندی – دکتری برنامه‌ریزی روستایی

در اوایل آبان، سفری علمی به مالزی آغاز شد که هدف آن ایجاد پل‌های همکاری علمی بین ایران و مالزی بود. این سفر با حضور مقامات، سفیر ایران و دانشجویان ایرانی و مالزیایی برگزار شد. تأکید اصلی بر اشتراکات فرهنگی و تقویت همکاری‌های علمی بود. دانشگاه دستاوردهای سفر:

- ۱- تشکیل کارگروه مالزی در دانشکده با حضور اعضای بین‌المللی‌سازی و پژوهشی
- ۲- برگزاری جلسات آنلاین با گروه‌های توافق‌شده و پیگیری موارد مطرح‌شده
- ۳- بررسی امکان ایجاد رشته مشترک و تبادل استاد و دانشجو
- ۴- ایجاد اتاق مشترک ایران-مالزی در همایش‌های بین‌المللی
- ۵- تعریف پروژه‌های مشترک بین‌المللی

بازدیدها و نشست‌ها:

بازدید شد، تونلی که هم‌زمان برای تردد خودروها و مدیریت آب‌های سیلابی کاربرد دارد. روز SMART در نخستین برنامه، از پروژه تونل دوم، در پوتراجایا، نشست‌هایی درباره انرژی پاک و حکمرانی پایدار برگزار شد که چالش‌های مالی این برنامه‌ها مورد بحث قرار گرفت. توضیحاتی درباره معماری تلفیقی سنت و مدرنیته ارائه دادند UM همچنین، استادان دانشگاه

دانشگاه‌های مهم بازدیدشده:

یکی از برترین دانشگاه‌های تحقیقاتی آسیا که در حوزه کشاورزی و علوم مرتبط فعالیت می‌کند: (UPM) دانشگاه پوترا مالزی

- دانشگاه ناتینگهام مالزی شعبه‌ای از دانشگاه ناتینگهام انگلستان که از سال ۱۹۹۸ به ارائه آموزش بین‌المللی پرداخته است.

چالش‌های تغییرات اقلیمی در مالزی و راهکارها:

- افزایش شدت سیل‌ها و سطح آب دریاها، تهدید تنوع زیستی و خشکسالی‌های طولانی
- راهکارها شامل مدیریت جامع منابع آب، توسعه زیرساخت‌های مقاوم در برابر سیل، احیای تالاب‌ها، جنگل‌کاری، هشدارهای زودهنگام و همکاری‌های بین‌المللی است.

بازدید گروه کارشناسی الگوی کشت ملی از منطقه جنوب کرمان

دبیرخانه ستادی تدوین و نظارت بر الگوی کشت ملی محصولات کشاورزی*

پیرو هماهنگی‌های بعمل آمده، اعضای محترم کمیته ارزیابی و نظارت بر الگوی کشت ملی (مسئول محترم دبیرخانه ستادی تدوین و دبیرخانه ستاد نظارت بر الگوی کشت ملی محصولات کشاورزی سازمان تحقیقات آموزش و ترویج کشاورزی و مشاور محترم معاونت امور زراعت وزارت) و نظارت استانی (مرکز تحقیقات و آموزش کشاورزی جنوب استان) به همراه معاون پژوهش و فناوری مرکز تحقیقات و آموزش کشاورزی و منابع طبیعی جنوب کرمان، معاون تولیدات گیاهی، مدیر زراعت استان، مدیران و کارشناسان جهاد کشاورزی شهرستان‌های منوجان، کهنوج، عنبرآباد و جیرفت و مراکز جهاد کشاورزی طی روزهای ۲۳ و ۲۴ بهمن‌ماه ۱۴۰۳ ضمن بازدید میدانی به بررسی وضعیت اجرای الگوی کشت در منطقه پرداختند. تیم مذکور در شهرستان‌های مذکور از فعالیتهای (مزرعه گوجه‌فرنگی، پیاز، گندم، گلخانه‌ها، واحد بسته‌بندی سبزی و صیفی، باغات نخل آلوده به آفت سوسک سرخرطومی حنایی خرما و)، بازدید به عمل آوردند. در این بازدیدها که همراه با مباحث و نظرات فنی همراه بوده، چالش‌ها و الزامات اجرائی و پیشنهادات برای اجرای بهتر الگوی کشت در سال‌های آینده مورد بررسی قرار گرفت. نشست جمع‌بندی نهایی در ۱۴۰۳/۱۱/۲۴ با حضور گروه کارشناسی و در حضور ریاست محترم سازمان، رئیس و معاون پژوهشی محترم مرکز تحقیقات، معاون محترم بهبود تولیدات گیاهی، مدیر زراعت، مدیران جهاد کشاورزی شهرستان‌ها، کارشناسان و برخی مدیران سایر دستگاه‌ها برگزار گردید. در این نشست کلیه مدعوین با اشاره به موضوعات مورد بررسی در بازدیدهای میدانی و نقطه نظرات کارشناسی مطرح شده، ضمن تاکید بر ضرورت تداوم تلاش‌ها در جهت دستیابی به به برنامه ابلاغی الگوی کشت، حل برخی از چالش‌های مهم در اجرای الگوی کشت، اصلاح قوانین و مقررات، حمایت از محصولات و گیاهان کم آب‌بر، رفع چالش‌های موضوع آب، ضرورت کنترل و آفت سوسک سرخرطومی حنایی خرما و نیز ضرورت پرداختن به مدیریت آب سبز در استان تاکید شد.

بازدید گروه کارشناسی الگوی کشت ملی از استان بوشهر

دبیرخانه ستادی تدوین و نظارت بر الگوی کشت ملی محصولات کشاورزی*

پیرو هماهنگی‌های بعمل آمده، اعضای محترم کمیته ارزیابی و نظارت بر الگوی کشت ملی (مشاور محترم معاونت امور زراعت وزارت و مسئول محترم دبیرخانه ستادی تدوین و نظارت بر الگوی کشت ملی محصولات کشاورزی سازمان تحقیقات آموزش و ترویج کشاورزی) و نظارت استانی (مرکز تحقیقات و آموزش کشاورزی استان) به همراه معاون پژوهش و فناوری مرکز تحقیقات و آموزش کشاورزی و منابع طبیعی استان، مدیر زراعت استان، مدیران و کارشناسان جهاد کشاورزی شهرستان و مراکز جهاد کشاورزی روز ۳۰ دی ماه ۱۴۰۳ ضمن بازدید میدانی به بررسی وضعیت اجرای الگوی کشت در استان پرداختند. تیم مذکور از شهرستانهای دشتستان و تنگستان و مناطق حومه بوشهر (مزرعه شورورزی کشت سالیکورنیا با آب شور چاه، کشت گل و گیاهان زینتی و مزرعه pvs گندم در حومه برازجان، سردخانه و بسته بندی خرما در آپخش، مزارع چغندر قند در شبانکاره، شرکت تولید بذر گندم بهار گستر شبانکاره و)، بازدید به عمل آوردند. در این بازدیدها که همراه با مباحث و نظرات فنی همراه بوده، چالش‌ها و الزامات اجرایی و پیشنهادات برای اجرای بهتر الگوی کشت در سال‌های آینده مورد بررسی قرار گرفت.

علاوه بر نشست ویژه با رئیس، معاونین و محققین مرکز تحقیقات، نشست جمع‌بندی نهایی در روز پایانی بازدید مورخه ۱۴۰۳/۱۱/۱ با حضور گروه کارشناسی و در حضور ریاست محترم سازمان، رئیس محترم مرکز تحقیقات و محققین، معاون محترم بهبود تولیدات گیاهی، مدیران ستادی، مدیران جهاد کشاورزی شهرستان‌ها، کارشناسان و برخی مدیران سایر دستگاه‌ها برگزار گردید. در این نشست کلیه مدعوین با اشاره به موضوعات مورد بررسی در بازدیدهای میدانی و نقطه نظرات کارشناسی مطرح شده، ضمن تاکید بر ضرورت تداوم تلاش‌ها در جهت دستیابی به برنامه ابلاغی الگوی کشت، حل برخی از چالش‌های مهم در اجرای الگوی کشت، اصلاح قوانین و مقررات، حمایت از محصولات و گیاهان کم آب‌بر، استمرار پژوهش روی مباحث شورورزی و رفع دغدغه‌های مرتبط (برجای ماندن نمک حاصل از کاربرد آب شور چاه‌ها با شوری زیاد در سطح مزرعه، تهدید حرکت آب شور دریا به سمت خشکی در اثر برداشت و افت آب زیرزمینی) و نیز ضرورت پرداختن به مدیریت آب سبز در استان تاکید شد.

پروژه های مشارکت با بخش خصوصی (تا ۱۰ سال) مراکز تحقیقاتی (طبق جدول شماره ۱) در دفتر امور اقتصادی بررسی، در کمیته توسعه مشارکت مصوب و با امضای ریاست محترم سازمان به مراکز مربوطه جهت عملیاتی نمودن پروژه، ابلاغ گردید.

جدول (۱) اجرای پروژه های اقتصادی با رویکرد مشارکت با بخش خصوصی

ردیف	موسسات/مراکز تحقیقاتی	نام ایستگاه	عنوان پروژه
۱	موسسه تحقیقات دیم	ستاد	اجرای سیستم آبیاری تحت فشار به منظور تولید بذور محصولات زراعی
۲	چهارمحال و بختیاری	بلداجی	احداث گلخانه و اصلاح عرصه به منظور تولید بذور هیبریدی محصولات مهم گلخانه ای و فضای باز

پروژه های مشارکت با بخش خصوصی (تا ۵ سال) مراکز تحقیقاتی (طبق جدول شماره ۲) در دفتر امور اقتصادی بررسی و با امضای مدیرکل محترم دفتر امور اقتصادی به مراکز مربوطه، جهت عملیاتی نمودن پروژه ابلاغ گردید

جدول (۲) پروژه های مشارکت با بخش خصوصی (تا ۵ سال) مراکز تحقیقاتی

ردیف	موسسات/مراکز تحقیقاتی	نام ایستگاه	عنوان پروژه
۱	موسسه تحقیقات پنبه	ستاد	افزایش بهره وری تولید پنبه (از طریق تعمیر ماشین برداشت پنبه)
۲	تهران	ستاد	راه اندازی واحد لبنی و تولید محصولات
۳	تهران	ستاد	راه اندازی واحد آزمایشگاه کشت بافت گیاهی
۴	قم	پردیسان	تولید گیاهان دارویی علف مار و شکر تیغال
۵	هرمزگان	حاجی آباد	احداث گلخانه به منظور تولید محصولات کشاورزی

جدول ۳) پروژه های اقتصادی زودبازده

ردیف	مراکز تحقیقاتی	نام ایستگاه	عنوان پروژه
۱	همدان	ملایر	تولید نهال انگور

مجوزهای کسب و کار

تعداد کل مجوزهای صادر شده از درگاه ملی مجوزهای کشور از ابتدای سال ۱۴۰۳ تا تاریخ ۱۴۰۳/۱۱/۱۷، ۴۹۴۰ مجوز می باشد.